ប្រសិទ្ធភាពនៃការសិក្សារបស់សិស្ស

ដោយៈ **បណ្ឌិត សូ សុធីរ**
មន្ត្រីស្រាវជ្រាវនាយកដ្ឋានវិទ្យាសាស្ត្រអប់រំ
នៃវិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម
រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

១-ការសិក្សា និងលំនឹក

តើអាកាសធាតុ មានលក្ខណៈយ៉ាងដូចម្តេច នៅថ្ងៃទី៤ ខែមីនាកាលពីឆ្នាំទៅ? អ្នកដឹងតែម្តងគត់។ ចិត្តវិទូ នៅតែមិនទាន់ប្រាកដនៅឡើយទេថា តើយើងចងចាំដូចម្តេច និងហេតុអ្វីបានជាយើងភ្លេច។ ប៉ុន្តែ គេនៅតែជឿថា លំនាំនៃការចងចាំ ពាក់ព័ន្ធនឹងព័ត៌មាន ឆ្លងកាត់ពីលំនឹកខ្លីរបស់យើង ទៅជាលំនឹកវែង។ ព័ត៌មានអាចត្រូវបានរក្សាទុកក្នុងលំនឹកខ្លី តែពីរ ឬបីវិនាទីប៉ុណ្ណោះ។ លំនឹកវែង អាចរក្សាទុកព័ត៌មានរហូតដល់មួយជីវិត ប៉ុន្តែ ស្ទើរតែគ្រប់អ្វីៗទាំងអស់ ដែលបានឆ្លងកាត់ខួរក្បាលយើង ត្រូវភ្លេចភ្លាមៗដែរ។

ក-លំនឹករយៈពេលខ្លី

លំនឹករយៈពេលខ្លី

ជាលំនឹកដែលព័ត៌មាន ត្រូវបានគេរក្សាទុកយូរដល់ទៅ៣០វិនាទី ប្រសិនបើព័ត៌មានមិនត្រូវបានគេប្រតិបត្តិទេនោះ ក្នុងករណីនេះ វាមិនអាចរក្សាទុកបានយូរជាងនេះទេ។

បើប្រៀបធៀបទៅនឹងលំនឹកតាមសរីរាង្គឥន្ទ្រិយនោះ លំនឹកខ្លី មានដែនកំណត់ខាងសមត្ថភាព ប៉ុន្តែ មានរយៈពេលយូរជាបន្តិច រហូតដល់៣០វិនាទី។ ការផ្ដុំព័ត៌មាន ជួយពង្រីកលំនឹកខ្លី និងការថែរក្សាការប្រតិបត្តិ អាចជួយរក្សាព័ត៌មានក្នុងលំនឹកខ្លីឱ្យបានយូរជាងនេះ។ ក្នុងគំរូមួយនៃលំនឹកខ្លី ប្រព័ន្ធប្រតិបត្តិបន្ថែមឱ្យការបម្រើ២ គឺជុំសូរវិទ្យា(ដែលមានផ្ទុកព័ត៌មាន ពាក្យសម្តី) និងកូនសៀវភៅចក្ខុលំហ (ដែលមានផ្ទុករូបភាពផ្លូវចិត្ត) មានការពាក់ព័ន្ធ។

បុរសអក័ព្វម្នាក់ បានបាត់បង់លំនឹកខ្លីរបស់គាត់ បណ្ដាលមកពីរបួសក្បាល ដោយគ្រោះថ្នាក់រថយន្ត នៅតែអាចប្រាប់វេជ្ជបណ្ឌិតរបស់គាត់យ៉ាងពិស្តារនូវអ្វីដែលគាត់បានធ្វើក្នុងសង្គ្រាម។ ប៉ុន្តែ ពេលដែលគេសួរគាត់ថា តើគេបានដាក់កាហ្វេគាត់ នៅកន្លែងណានោះ គាត់សួរថា កាហ្វេអ្វី? គ្រោះថ្នាក់បានធ្វើឱ្យគាត់ខូចលំនឹកខ្លី។

លំនឹកខ្លីរបស់យើង រក្សាទុកនូវអ្វី ដែលយើងកំពុងគិត នៅពេលមួយជាមួយនឹងព័ត៌មានដែលទទួលបានពីភ្នែក ត្រចៀក...របស់យើង។ ក្រោយពេលរក្សាទុក និងដំណើរការ

ព័ត៌មានអស់រយៈពេល២ ឬ៣នាទីមកលំនឹកនេះ ស្ទើរតែបានភ្លេចបាត់បង់ទៅវិញទាំងអស់។ ឧទាហរណ៍៖ ប្រសិនបើអ្នកណាម្នាក់ បានអានលេខទូរសព្ទចំនួន៦ខ្ទង់ ជាបន្តបន្ទាប់គ្នា គេអាចចងចាំលេខទូរសព្ទចុងក្រោយគេ ប៉ុន្តែ គេប្រហែលជាភ្លេចលេខទូរសព្ទមុនៗ។

ខ្លឹមសារលំនឹករយៈពេលខ្លី ស្ថិតស្ថេរក្នុងរយៈពេលខ្លី និងងាយជំនួសដោយព័ត៌មានថ្មីៗ។ ល្បះចុងក្រោយនេះ ជាផលដ៏សំខាន់សម្រាប់ជាមធ្យោបាយ ដែលគ្រូគួរតែរៀបចំមេរៀន និងវគ្គសិក្សារបស់គាត់។

ពិតហើយ ជួនកាល ខ្លឹមសារនៃលំនឹកខ្លី ត្រូវបានបន្តទៅដល់លំនឹករយៈពេលវែង។ខ្លឹមសារលំនឹកខ្លី ត្រូវបានរៀបចំជារចនាសម្ព័ន្ធ។ ប្រសិនបើអ្នកព្យាយាមចងចាំពីរបៀបធ្វើលេខចែកច្រើនខ្ទង់ អ្នកត្រូវការលំនឹកពាក់ព័ន្ធតិចតួចដែលទាក់ទិននឹងជំនាញផ្សេងទៀត ដែលអ្នកបានសិក្សានៅពេលមួយ។ លំនឹកវែង គឺប្រៀបបាននឹងបន្ទប់ផ្ទុកឯកសារដ៏មានប្រសិទ្ធភាពបំផុត ដោយរក្សាបាននូវព័ត៌មាន សម្រាប់ប្រើ នាពេលអនាគត។ ដើម្បីឆ្លងកាត់ទៅដល់លំនឹកវែងមួយបាន ព័ត៌មានត្រូវតែដំណើរការ និងរៀបចំឱ្យបាន ត្រឹមត្រូវជាមុននៅក្នុងលំនឹកខ្លី ដើម្បីធ្វើឱ្យវាមានន័យដល់សិស្ស។ លំនាំនៃការរៀបចំព័ត៌មាន ត្រូវការពេលវេលាមួយដ៏សមស្រប ព្រោះសិស្សស្ទើរតែមិនអាចចងចាំបាននូវអ្វីមួយដែលពួកគេមិនទាន់យល់បានត្រឹមត្រូវ។ ប្រសិនបើគេផ្តល់ព័ត៌មាន ទៅឱ្យសិស្សម្នាក់ហើសពេកនោះ គាត់នឹងមិនមានពេលវេលារៀបចំព័ត៌មាននោះ បានត្រឹមត្រូវក្នុងលំនឹកខ្លីទេ ដូច្នេះ ព័ត៌មាន នឹងមិនត្រូវគេរក្សាទុកបានទេ។ ការពិសោធ បានឱ្យដឹងថា ប្រសិនបើគេព្យាយាមកាត់បន្ថយអត្រានៃការនិយាយឱ្យបានកាន់តែយឺត ដល់សិស្សដែលរៀនខ្សោយខ្លាំងនោះ គេឃើញថា ការរក្សាទុកព័ត៌មានរបស់សិស្សទទួលបានកាន់តែ បានច្រើន

លំនាំនៃការរៀបចំ ឬផ្តល់អត្ថន័យ ចំពោះព័ត៌មានថ្មីដ៏សំខាន់នេះ គឺទាមទារនូវការប្រើប្រាស់ ពេលវេលាមួយសមរម្យ។ សកម្មភាពសិក្សា ដែលពាក់ព័ន្ធដល់សិស្សក្នុងការប្រើប្រាស់គំនិតថ្មីៗនឹងជួយផ្តល់តម្លាភាពផងដែរ។

ខ-លំនឹករយៈពេលវែង

លំនឹករយៈពេលវែង ជាប្រភេទនៃលំនឹកដែលស្ថិតនៅជាអចិន្ត្រៃយ៍បន្តិរ ដែលផ្ទុកបរិមាណនៃផ្ទុកព័ត៌មានបានច្រើន សម្រាប់រយៈពេលដ៏យូរ។

នៅក្នុងការសិក្សាមួយ មនុស្ស អាចចាំឈ្មោះ និងមុខមិត្តរួមថ្នាក់ នៅមធ្យមសិក្សាពិតប្រាកដ បានយ៉ាងច្រើនបំផុតក៏២៥ឆ្នាំដែរ។

នៅពេលដែលលំនឹកខ្លី បានបង្កើតន័យនៃព័ត៌មាន វាបានក្លាយទៅជាលំនឹកវែង ដែលប្រសិនបើវាមិនត្រូវបានប្រើ ឬរំលឹក ជាញឹកញាប់

តាមរបៀបណាមួយទេ វានឹងត្រូវភ្លេចឡើងវិញជារឿងធម្មតា។

ឧទាហរណ៍៖ អ្នកបានចងចាំអ្វីខ្លះ ពីមេរៀន នៅមធ្យមសិក្សា?

អ្វីដែលគេហៅថា ការភ្លេច គឺជាបច្ចេកទេសខាងក្នុងខួរក្បាល សម្រាប់ធានាថា វាមិនមានសំណាយជាមួយនឹងចំណេះដឹងឥតប្រយោជន៍។ គោលបំណងរបស់វាគឺគ្មានចងចាំអ្វីក្រៅពីព័ត៌មាន មានប្រយោជន៍ឡើយ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី វាមានបំណងពិចារណានូវគំនិតដ៏មានប្រយោជន៍ នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌវែងតែម្យ៉ាង ប្រសិនបើវាបានឆ្លងកាត់យ៉ាងទៀងទាត់។

ការភ្លេច និងការចងចាំ គឺមិនស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យដោយផ្ទាល់ពីញាណឡើយ។ វាមានលក្ខណៈស្វ័យប្រវត្តិ។ វាមានតែរបៀបតែម្យ៉ាងគត់ ដើម្បីធានាថា អ្វីមួយ ត្រូវបានចងចាំនោះ គឺការរំលឹកឡើងវិញដដែលៗ។ ជាគ្រូបង្រៀន យើងត្រូវតែមានភាពជឿជាក់ថា ចំណេះដឹងណាមួយដែលយើង ចង់ឱ្យសិស្សចងចាំគឺត្រូវរំលឹកឡើងវិញ និងប្រើប្រាស់ជាញឹកញាប់។

វាមានការលើកលែង ចំពោះក្បួនច្បាប់នេះដែរ។ ជួនកាល បទពិសោធតែម្តងគត់ ត្រូវបានចងចាំអស់រយៈពេលមួយជីវិត ដូចជាព្រឹត្តិការណ៍មួយដ៏សែនរំភើបបំផុត។ ប៉ុន្តែ ពាក់ព័ន្ធដល់ការបង្រៀន គេ ត្រូវតែមានចិត្តមេត្តាដល់យន្តការស្វ័យប្រវត្តិរបស់ខួរក្បាលនិងសារៈសំខាន់នៃការរំលឹកឡើងវិញ។

ក្រោយពេលសិក្សា គំនិតធម្មតាមួយភ្លាម ឬការសាឡើងវិញនូវការសិក្សានោះ ការនឹកឃើញឡើងវិញបាន១០០%។ បន្ទាប់មក យើងបានភ្លេចនូវអ្វី ដែលយើងបានសិក្សា។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ការសាឡើងវិញ កំណត់នូវការសិក្សានោះ បានរឹងមាំ ជាងក្នុងលំនឹកវែង។ ជាលទ្ធផល វាត្រូវការពេលច្រើនជាងសម្រាប់ការសិក្សានោះ ត្រូវភ្លេច បន្ទាប់ពីការសាឡើង វិញនីមួយៗ។

ជាលទ្ធផលនៃយន្តការភ្លេចនេះ យើងគ្រាន់តែចងចាំនូវគំនិតដែល៖

-ត្រូវបានសាឡើងវិញជាញឹកញាប់

-ត្រូវបានឮនាពេលថ្មីៗ។

J. B. Watson ជាបិតានៃសាលារៀនចិត្តវិទ្យាអាកប្បកិរិយានិយម ដែលត្រូវបានអភិវឌ្ឍដោយ B. F. Skinner និយាយថា ការចងចាំ វាអាស្រ័យដោយភាពញឹកញាប់ និងភាពកើតឡើងថ្មីៗ។

តាមរយៈចំណេះដឹងរបស់យើងអំពីលំនឹកខ្លី និងលំនឹកវែង វាបានផ្តល់ដំបូន្មានគរុកោសល្យ ដូចតទៅ៖

-បង្ហាញសម្ភារៈ និងខ្លឹមសារថ្មីបានច្បាស់លាស់។ បើសិនជាអ្នកចង់និយាយរហ័ស ចូរព្យាយាម និយាយឱ្យបានយឺតៗ។ ចូរស្ងាត់មួយរយៈ ក្រោយពេលមានល្បះសំខាន់ៗ ដើម្បីទុកពេលឱ្យល្បះនោះ ជិតជាប់ក្នុងអារម្មណ៍។

-សិស្សត្រូវការសកម្មភាព ដើម្បីលើកទឹកចិត្តគេ ចាប់យកខ្លឹមសារថ្មីៗ សកម្មភាព ដែលបង្ខំឱ្យសិស្សប្រើប្រាស់ និងអភិវឌ្ឍបុគ្គលឡើងវិញគឺ គំនិតដែលអ្នកកំពុងព្យាយាមបង្រៀនពួកគេ ដើម្បី ធ្វើឱ្យគេ សិក្សាមានប្រសិទ្ធភាពជាងសកម្មភាពអកម្ម ដូចជាការស្តាប់ៗ

-ចំពោះព័ត៌មាន ដែលត្រូវរក្សាទុកក្នុងលំនឹកវែង វាត្រូវតែប្រើប្រាស់ និងសាឡើងវិជាញឹកញាប់ គ្រូម្នាក់ មិនអាចរំពឹងទុកថា បង្រៀនខ្លឹមសារមួយ នៅខែកញ្ញា ដោយមិនបានរំលឹកឡើងវិញ ហើយធ្វើឱ្យសិស្សចងចាំបាន នៅខែមិថុនាបានទេៗ

២-ទ្រឹស្តីនៃការសិក្សា៣ប្រភេទ

មានទ្រឹស្តីចិត្តវិទ្យាចំនួន៣ប្រភេទ ដែលបានរួមចំណែកដល់ទ្រឹស្តីនៃការសិក្សាៗ ទ្រឹស្តីនីមួយៗ មានទស្សនៈពីការសិក្សាផ្សេងៗគ្នាៗ វាមានគំនិតបន្ថែមឱ្យគ្នា ជាជាងគំនិតផ្ទុយគ្នា ហើយជាញឹកញាប់ មានគំនិតប្រតិបត្តិត្រួតលើគ្នាៗ

-ទ្រឹស្តីពុទ្ធិនិយម សិក្សាពីលំនាំការគិត ដែលទាក់ទិនដល់ពេលដែលយើងសិក្សា

-ទ្រឹស្តីអាកប្បកិរិយានិយម បែរជាមិនអើ ពើដល់រឿងនេះ ហើយសិក្សាពីអាកប្បកិរិ យាគ្រូ និងកត្តាផ្ទៃក្នុងផ្សេងទៀត ដែលជះឥទ្ធិពលដល់ការសិក្សាយ៉ាងដូចម្តេចៗ

-ទ្រឹស្តីមនុស្សនិយម មានចំណូលចិត្តលើការអប់រំ ដែលជាមធ្យោបាយឆ្លើយតប នឹងតម្រូវការចិត្តរំភើប និងការអភិវឌ្ឍៗ ចូរយើងសិក្សាទ្រឹស្តីនីមួយៗ ដោយពិស្តារះ

ក-ទ្រឹស្តីពុទ្ធិនិយមៈ ការសិក្សាជាលំនាំមួយសកម្ម និងបង្កើតអត្ថន័យ

ពុទ្ធិនិយម គឺជាទ្រឹស្តីសិក្សា ដែលផ្តោតលើរបៀបដែលព័ត៌មានត្រូវបានទទួល រៀបចំ រក្សាទុក និងរំលឹកឡើងវិញដោយចិត្តៗ

មនុស្សភាគច្រើន ដែលមិនមែនជាគ្រូបង្រៀន ជឿជាក់ថា ការបង្រៀន ជាការប្រាប់សិស្សនូវរឿងអ្វីមួយ ហើយការសិក្សា កើតមានឡើង ប្រសិនបើសិស្សចងចាំបានៗ

ការពិត រឿងនេះ មានភាពស្មុគស្មាញជាងនេះៗ សិស្សមិនគ្រាន់តែចងចាំនូវអ្វីដែលគ្រូ បានប្រាប់គេទេៗ ពួកគេ បានបង្កើតនូវបំណកស្រាយថ្មីៗផ្ទាល់ខ្លួន ពីពុទ្ធិដែលគ្រូបានផ្តល់ឱ្យៗ

ឧទាហរណ៍ៈ អ្នកបានអានប្រលោមលោកមួយរឿង នាពេលថ្មីៗនេះៗ តើអ្នកចងចាំពីអ្វីខ្លះ?

ការសិក្សា ដែលទទួលបានជោគជ័យ កើតឡើងដោយលំនាំនៃការបង្កើតសម្មតិកម្ម ដោយផ្ទាល់ខ្លួនៗ ទ្រឹស្តីនៃការសិក្សាតាមបែបពុទ្ធិនិយមនេះ ជួនកាលត្រូវបានគេហៅថា អ្នកស្ថាបនានិយម ពីព្រោះ វាបានពិពណ៌នាពីរបៀប ដែលសិស្សកសាងចំណេះដឹងរបស់ពួកគេៗ តើអ្នកអាចជួយសិស្ស របស់អ្នកយ៉ាងដូចម្តេច ដើម្បីឱ្យគេក

សាងអត្ថន័យនៃពុទ្ធិផ្ទាល់ខ្លួន ដែលអ្នកបាន បង្ហាញគេ? ពួកគេ ត្រូវការគិតពិភាក្សា និង ប្រើគំនិត ដើម្បីរៀបចំវាឡើងវិញ ឱ្យទៅជា អត្ថន័យផ្ទាល់ខ្លួន។ ពួកគេត្រូវការគំនិត ផ្ទាល់ខ្លួន ដែលគេអាចសិក្សាបាន។

ចិត្តវិទូពុទ្ធិនិយម ជឿជាក់ថា លំនាំនៃការសិក្សា តាមបែបស្ថាបនានិយមនេះ ពាក់ព័ន្ធនឹងគំរូ ពុទ្ធិ។ ទាំងនេះ ជាសម្មតិកម្ម ដែលជាគំរូនៃ តថភាព ជាជាងផែនទីខួរក្បាល ដែលអ្នកមានពី គំរូតថភាពទីក្រុងរបស់អ្នក។ ផែនទីខួរក្បាល របស់អ្នក មានកំហុស និងការភ្លេច ឯការសិក្សា វិញ ក៏ដូច្នេះដែរ។ សិស្សរបស់អ្នក នឹងរៀនបាន ប្រសើរបំផុត ប្រសិនបើពួកគេ ប្រើគំនិត បំណិន និងពុទ្ធិ ដែលអ្នកព្យា យាម បង្រៀនពួកគេ។ គេ នឹងសិក្សាបានប្រសើរបំផុត តាមការអនុវត្ត មិន មែនតាមការស្តាប់ទេ។

យើងសិក្សាបានប្រសើរបំផុតតាមរយៈការអនុវត្ត

គេប្រាប់ខ្ញុំ ខ្ញុំភ្លេច ខ្ញុំឃើញ ខ្ញុំចាំ ខ្ញុំធ្វើ ខ្ញុំ យល់។ សុភាសិតនេះ ជារបស់ចិន ដែលមាន រយៈ ពេលជាង២០០០ឆ្នាំមកហើយ។ វាជារឿង ពិត ស ម្រាប់បំណិនបញ្ញា និងប្រតិបត្តិ។ យ៉ាង ណាដោយ វាត្រូវបានភ្លេចជាញឹកញាប់ ទៅតាម ពូជសាសន៍ ដែលមិនរាប់បញ្ចូលគំនិត ដែលប្រើ ពេលកាន់តែតិច កាន់តែប្រសើរ។

ឧទាហរណ៍៖ ស្ត្រីម្នាក់ភ័យខ្លាច មិនហ៊ាន បើករថយន្តដោយខ្លាចបែកកង់។

យើងសិក្សាតាមរយៈការអនុវត្តប្រសើរជាងការមើល ឬការស្តាប់

ការពោលបែបនេះ ហាក់ដូចជាមិនសម ហេតុផល ព្រោះរហូតដល់ពេលនេះ គ្រូភាគ ច្រើនបំផុត បានចំណាយពេលជាង៦០% និយាយទៅកាន់សិស្សខ្លួន។

ចិត្តវិទូពុទ្ធិនិយម យកចិត្តទុកដាក់ជា ខ្លាំងទៅលើសិស្ស ដែលគិតពីរឿងរ៉ាវ ទាំងឡាយ ដោយ ខ្លួនឯង ជាជាងគ្រាន់តែ ចងចាំអ្វីដែលគេបានប្រាប់។ គេចូល ចិត្តសំណួរ បង្កើតឱ្យមានការគិត ជាជាង ភាពពិតជម្មតា។ ចូរប្រៀបធៀបសំណួរទាំង ពីរនេះ៖

តើថតទាំង៤នៃបេះដូង ឈ្មោះអ្វី?

តើនឹងមានអ្វីកើតឡើង ចំពោះបេះដូង ប្រ សិនបើសរសៃឈាមក្រហម មានបញ្ហា?

ប្រសិនបើគេមិនទាន់ប្រាប់ចម្លើយ សំណួរទី២ដល់សិស្ស នោះសំណួរទី២ ពិត ជាគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ជាងសំណួរទី១ ហើយវាតម្រូវឱ្យសិស្ស មានគំរូចិត្តផ្ទាល់ខ្លួន ដើម្បីឆ្លើយ។

ចូរប្រើគំនិតពុទ្ធិនិយមក្នុងការប្រតិបត្តិ ជាមួយយុទ្ធសាស្ត្រដូចតទៅ៖

-ការបង្រៀនដោយសួរសំណួរប្រសើរ ជាងការរៀបរាប់ប្រាប់។ ជំនួសឱ្យការ រៀបរាប់សិស្សពីរបៀប ដែលបេះដូងធ្វើ ចលនា គ្រូអាចផ្តល់ឱ្យ សិស្ស នូវរូបបេះដូង ហើយសួរថា «តើអ្នកគិតថា បេះដូងនេះ ធ្វើ

ចលនាយ៉ាងដូចម្តេច?›› ។ ពិតហើយ គេនឹងត្រូវការជំនួយ ដើម្បីឈានទៅរកចម្លើយត្រឹមត្រូវបាន ប៉ុន្តែ ការធ្វើបែបនេះ គេនឹងអាចរៀនវិនិច្ឆ័យផង និងរកឃើញអត្ថន័យដោយខ្លួនឯងផង។ ល្បិចនេះ គេហៅថា"ការរកឃើញចម្លើយដោយមានការណែនាំ"។

-ការសួរសំណួរ ត្រូវប្រើសំណួរកម្រិតខ្ពស់ សំណួរខ្វះ ត្រូវការការរំឭកឡើងវិញ ឬការយល់ តាមបែបធម្មតា។ ចូរព្យាយាមសួរសំណួរ ដែលទាមទារឱ្យសិស្សចេះវិនិច្ឆ័យ។ ឧទាហរណ៍ ដូចជា ចូរសួរសំណួរ "តើមានអ្វីកើតឡើងប្រសិនបើ...?" ឬសួរសិស្សឱ្យវាយតម្លៃពីភាពខុសគ្នា ឬពីផលល្អ និងអាក្រក់នៃអ្វីមួយ។

-ចូរដាក់បញ្ហា ឬកិច្ចការ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការគិតដោយប្រឌិតញាណ។ ចូរនាំឱ្យសិស្សចេះ ដោះស្រាយបញ្ហា ធ្វើការសម្រេចចិត្ត បង្កើតគំនិត ឬការវែរច្នៃប្រឌិត។

ខ-ទ្រឹស្តីអាកប្បកិរិយានិយម: ការជូនរង្វាន់ និងចលករសិក្សា

អាកប្បកិរិយានិយម គឺជាផ្នែកមួយនៃចិត្តវិទ្យា ដែលផ្តោតលើរបៀបដែលមនុស្សរៀនតាមរយៈអន្តរកម្មរបស់ពួកគេជាមួយបរិស្ថាន។ វាត្រូវបានផ្អែកលើគំនិត ដែលថា អាកប្បកិរិ យាទាំងអស់ ត្រូវបានទទួល តាមរយៈលក្ខខណ្ឌដែលជាដំណើរការនៃការពង្រឹងលើកទឹកចិត្ត និងការដាក់ទណ្ឌកម្ម។

ចិត្តវិទូអាកប្បកិរិយានិយម បានសិក្សាទៅលើសត្វ ដោយបង្ហាត់វានូវកិច្ចការសាមញ្ញ។ E. L. Thorndike(១៨៧៤-១៩៤៩)បានដាក់សត្វឆ្មានៅក្នុងទ្រុង"ល្បងប្រាជ្ញា" ដែលអាចមើលឃើញអាហារ។ សត្វឆ្មា ចេះទាញខ្សែគន្លឹះ ដើម្បីចេញពីប្រអប់ ទៅរកស៊ីអាហារ។ លោក Skinner បានបង្ហាត់សត្វព្រាប ឆ្កែ កណ្តុរ និងសត្វផ្សេងៗទៀត ដោយប្រើប្រអប់Skinner។ ក្នុងប្រអប់នេះ មានគន្លឹះ ដែលពេលគេចុចកន្លឹះ វាចេញអាហារសម្រាប់សត្វស៊ី។ បច្ចេកទេសដូចគ្នានេះដែរ ត្រូវបានប្រើប្រាស់ ដោយអ្នកពិសោធ ដើម្បីបង្ហាត់កណ្តុរឱ្យស្វែងរកផ្លូវកាត់តាមក្នុងទីខ្វាត់ខ្វែងនាំឱ្យវង្វេងផ្លូវ។

ក្នុងករណីនីមួយៗ សត្វ ត្រូវបានគេបង្ហាត់ ដោយផ្តល់រង្វាន់ឱ្យវា ជាមួយអាហារពេលដែលវា សម្តែងបានល្អ។ ការធ្វើរបៀបនេះដូចគ្នាច្រើន ទៅនឹងវិធីដែលគេប្រើ ដើម្បីសត្វចិញ្ចឹម ឬសត្វដែលស ម្រាប់លេងសៀក។ ការរកឃើញមួយចំនួន ត្រូវបានគេយកទៅអនុវត្តដោយភ្ញាក់ផ្អើល ចំពោះការសិក្សារបស់មនុស្ស ទោះបីជាគេស្មើរតែមិនអាចប្រាប់សាច់រឿងទាំងមូលបានក៏ដោយ។ នេះ ជាការសង្ខេប ដោយសាមញ្ញ ពីរបកគំហើញការស្រាវ ជ្រាវ តាមបែបអាកប្បកិរិយានិយម ដែលមានប្រយោជន៍ជាពិសេស ចំពោះគ្រូ។

សិស្សត្រូវការរង្វាន់ខ្លះៗ ឬការលើកទឹកចិត្ត ដើម្បីសិក្សា

ប្រសិនបើគេដាក់ឆ្មា ដែលទើបស៊ីឆ្អែតភ្លាមក្នុងប្រអប់ល្បងប្រាជ្ញា វានឹងទៅដេក។ មានតែសត្វឆ្មាដែលឃ្លាន ទើបវាស្វែងរករបៀបគេចខ្លួន។ សិស្សក៏ដូច្នេះដែរ គឺត្រូវជំរុញចិត្តដោយសង្ឃឹមថានឹងបានទទួលរង្វាន់ខ្លះៗ ដូចជាការសរសើរ ឬការចង់ចេះចង់ដឹងដោយការពេញចិត្ត។ ការសិក្សានឹងមិន អាចទទួលលទ្ធផលបានទេ បើសិនជាគ្មានលក្ខណៈខាងលើនេះ។

គ្រូដែលមានសម្ថភាព ត្រូវសង្កត់ធ្ងន់លើការផ្តល់រង្វាន់ឱ្យសិស្ស ដោយសរសើរ ការយកចិត្តទុកដាក់ និងការលើកទឹកចិត្តផ្សេងៗទៀត។ គាត់ដាក់កិច្ចការ ដែលសង្ឃឹមថា នឹងទទួលបានផល សម្រាប់សិស្សទាំងអស់គ្នា និងបែងចែកកិច្ចការវែងៗ ទៅជាកិច្ចការខ្លីៗ។ រឿងនេះ ទុកឱ្យសិស្សស្វែងរកបទពិសោធ បញ្ចប់ដោយជោគជ័យភ្លាមៗ។ មុខវិជ្ជាសិក្សាជារឿយៗ ត្រូវបែងចែកជាមេរៀន ដើម្បីបង្កើនការផ្តល់រង្វាន់ ឱ្យបានញឹកញាប់។

ការលើកទឹកចិត្ត គួរតែធ្វើទៅតាមអាកប្បកិរិយា តាមសេក្តីប្រាជ្ញាកាន់តែឆាប់កាន់តែល្អ

ប្រសិនបើកណ្តុរចេះរុញគន្លឹះ ហើយអាហារធ្លាក់ភ្លាមៗទៅក្នុងទ្រុងវា ដូច្នេះវាចេះចុចគន្លឹះ ដើម្បីស៊ីអាហារភ្លាមៗ។ ប្រសិនបើការលើកទឹកចិត្ត ត្រូវបានពន្យាពេល នោះការរៀនចុចគន្លឹះ ត្រូវការពេលវេលាច្រើនជាងនេះ។

លទ្ធផលស្រដៀងគ្នានេះ ត្រូវបានគេរកឃើញ ចំពោះការសិក្សារបស់មនុស្ស។ សិស្សម្នាក់ ដែលកិច្ចការរបស់ខ្លួន ជាទូទៅបានទទួលពិន្ទុភ្លាមនោះ មានទឹកចិត្តចង់រៀនសូត្រជាងសិស្ស ដែលត្រូវរង់ចាំពេលរាប់សប្តាហ៍ ដើម្បីបានទទួលកិច្ចការជាការលើកទឹកចិត្ត ដោយសរសើរ ឬទទួលបាន ភាពជោគជ័យខាងពុទ្ធិ។

គ្រូបង្រៀនដែលមានសមត្ថភាព ត្រូវផ្តល់រង្វាន់ និងលើកទឹកចិត្តសិស្សជាបន្តបន្ទាប់ ពេល ដែលសិស្សកំពុងសិក្សា ដូច្នេះការលើកទឹកចិត្ត ត្រូវតែធ្វើឡើងភ្លាមៗដែរ។

ការសិក្សាត្រូវបន្តធ្វើបន្តិចម្តងៗ ជាជាងសិក្សារួមទាំងអស់ភ្លាមៗ ហើយត្រូវបានពង្រឹង ដោយ ភាពជោគជ័យម្តងហើយម្តងទៀត

សត្វឆ្មាជាធម្មតា ត្រូវការពេលវេលាដើម្បីគេចចេញពីប្រអប់ល្បងប្រាជ្ញា ប៉ុន្តែពេលវេលា ត្រូវការបន្ថយជាទៀងទាត់ក្នុងការប្រតិបត្តិ។ ការសិក្សារបស់មនុស្ស ក៏មានលក្ខណៈដូចគ្នានេះដែរ គឺគេ ត្រូវពេលវេលាហើយនិងជោគជ័យ នាពេលអតីតកាលផ្តល់ចលករសិក្សា នាពេលបច្ចុប្បន្ន។ ប្រសិនបើសិស្សមិនដែលទទួលជោគជ័យក្នុងមេ

រៀនខ្លួននោះទេ គេនឹងបោះបង់ការសិក្សាភ្លាមៗ។

សិស្សចងចាំអ្វីដែលគេបានឆ្លងកាត់ជាញឹកញាប់ និងថ្មីៗ

ប្រសិនបើអ្នកបង្រៀនមេរៀនមួយ នៅខែកញ្ញា ហើយមិនដែលបានបង្រៀនមេរៀននោះទេ វា នឹងភ្លេចភ្លាមៗដែរ ។

គ្រូបង្រៀនដែលមានសមត្ថភាព ត្រូវស ង្កត់ធ្ងន់លើចំណុចគន្លឹះ ហើយសង្ខេបវានៅពេលចាប់ ផ្តើមរៀនមេរៀន និងពេលបញ្ចប់ម៉ោងសិក្សា។ គេទាញយកប្រយោជន៍ ពីពុទ្ធិសិក្សាក្នុងមេរៀនចាស់ ទៅអភិ វឌ្ឍពុទ្ធិសិក្សាក្នុងមេរៀនថ្មី។

គួរឱ្យបារម្ភណាស់ ការបង្រៀនភាគច្រើននៅក្នុងសាលារៀន បានរំលោភលើរបកគំហើញរបស់អ្នកអាកប្បកិរិយានិយមនេះ។ សិស្សខ្សោយមួយចំនួន ត្រូវបានគេដាក់កិច្ចការលំបាកខ្លាំងពេក រហូតដល់គេមិនដែលបានទទួលជោគជ័យទេ។ ជាលទ្ធផលមួយផ្នែកណានោះ សិស្សមួយចំនួនកម្រ ឬមិនដែលទទួលការសរសើរ ឬការលើកទឹកចិត្តទេ។ ការសិក្សាមិនអាចទទួលបានពិន្ទុភ្លាមៗទេ ហើយពុទ្ធិ និងបំណិនជារឿយៗត្រូវបានគេបង្រៀន ហើយបន្ទាប់មក មិនត្រូវបានគេរំលឹកសាឡើងវិញ អស់រយៈពេលជាច្រើនខែ។ ជាលទ្ធផល សិស្សបោះបង់ការសិក្សាជាធម្មតា។

គ-ទ្រឹស្តីមនុស្សនិយម៖ ការឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការចិត្តរំភើបសិស្ស

មនុស្សនិយម គឺជាវិធីសាស្ត្រនៃជីវិតដោយផ្អែកលើហេតុផល និងមនុស្សជាតិទូទៅរបស់យើង ដោយទទួលស្គាល់ថា តម្លៃសីលធម៌ ត្រូវបានបង្កើតឡើងយ៉ាងត្រឹមត្រូវលើធម្មជាតិ និងបទពិសោធរបស់មនុស្ស។

ក្នុងសៀវភៅមួយដែលមានចំណងជើងថា របៀបសិស្សរៀនមិនចេះ(១៩៦៤)John Holt បានប្រកាសថា ប្រព័ន្ធសាលារៀន អាចបំផ្លាញទឹកចិត្ត និងចិត្តរំភើបរបស់កុមារ។ ការរិះគន់យ៉ាងខ្លាំងរបស់គាត់ គឺបានចោទសាលារៀនពីកាធ្វើឱ្យសិស្សភ័យខ្លាច ភាពអាម៉ាស់ ការចំអក ការបន្ទាបតម្លៃ។ ចិត្តវិទូមនុស្សនិយម ជឿជាក់ថា ការភ័យខ្លាចពីភាពបរាជ័យ ការលែងរាប់អាន បានធ្វើឱ្យមានការមិន ចុះសម្រុងនឹងគ្នា។

គ្រូបង្រៀនភាគច្រើន បានដឹងថា ការសិ ក្សាផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គេ គឺជាលំនាំមួយមិនស្មុគស្មាញងាយស្រួល។ ទោះបីជាអ្នកបានដឹងច្បាស់ថា ការសិក្សាមានការលំបាកខ្លះៗ អ្នកប្រាកដជាសិស្ស ដែលទទួលបានជោគជ័យក្នុងមុខវិជ្ជាផ្សេងៗដើម្បីទទួលបានសញ្ញាបត្រ ដែលតម្រូវឱ្យក្លាយជាគ្រូ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី សម្រាប់មនុស្សភាគច្រើន ការសិក្សាជាលំនាំមួយ ដែលពោរពេញដោយការឈឺចាប់ ការខឹងសំបារ និងបរាជ័យ។ មនុស្សភាគច្រើន បានបោះបង់ការសិក្សា នៅមធ្យមសិក្សា មនុស្សមួយ

ចំនួនទៀត ជាអនក្ខរជន។ ការសិក្សា ជារឿង ងាយស្រួលសម្រាប់អ្នក តែវាជាការលំបាក សម្រាប់មនុស្សគ្រប់ រូប។

ទ្រឹស្តីមនុស្សនិយម ជឿជាក់ថា កត្តាចិត្ត រំភើប និងការលូតសាល់ និងអភិវឌ្ឍបុគ្គល មាន តម្លៃបំផុត ព្រមទាំងបានអះអាងថា ផ្នែកទាំងអស់ ខាងលើនេះ ត្រូវបានគេមិនយកចិត្តទុក ដាក់ទេ នៅក្នុងសង្គម។ ចិត្តវិទូតាមបែបមនុស្សនិយម ជឿ ជាក់ថា សង្គម សាលារៀន កើតមាន ដើម្បីឆ្លើយ តបនឹងតម្រូវការសិស្សម្នាក់ៗ។ ពួកគេជឿជាក់ថា សិស្សគួរតែត្រូវបានអនុញ្ញាត ឱ្យបន្តចំណូលចិត្ត និងកោសល្យផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គេ ដើម្បីអភិវឌ្ឍខ្លួន គេឱ្យបានពេញលេញ តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ទៅតាមគោលដៅតែមួយរបស់គេ។

គោលការណ៍ចម្បងៗ ដែលបានផ្តល់យោ ប ល់ដោយចិត្តវិទូបែបមនុស្សនិយម មានសក្តានុ ពលជាខ្លាំង ជាពិសេសការអប់រំ និងការបណ្តុះ បណ្តាលមនុស្សចាស់ និងការអប់រំផ្សេងៗទៀត។

សិស្សគួរតែមានស្វ័យដឹកនាំ

គ្រូបង្រៀន ត្រូវចេះជួយលើកទឹកចិត្ត សិស្សម្នាក់ៗ ឱ្យចេះជ្រើសរើសនូវពុទ្ធិ និងបំណិន ណា ដែលគេចង់សិក្សា។ ខ្លឹមសារមេរៀន សម្ភារៈ វិធីបង្រៀន និងតម្លៃនៃការសិក្សា ត្រូវតែប្តូរ ដើ ម្បីឆ្លើយតប ទៅតាមតម្រូវការនៃបុគ្គល។

ការជ្រើសរើសរបស់សិស្ស ត្រូវតែមានការ ពាក់ព័ន្ធផ្ទាល់ខ្លួននឹងកិច្ចការសិក្សា ហើយ សិស្សនឹងត្រូវលើកទឹកចិត្តជាខ្លាំង ទៅតាម ចំណូលចិត្ត និងញាណិច្ឆតាផ្ទាល់ខ្លួនគេ។

ប្រសិនបើគ្រូ មិនអាចទុកឱ្យសិស្ស ស្វ័យដឹកនាំនូវការសិក្សារបស់ពួកគេ យ៉ាងហោចណាស់ ជាញឹកញាប់ គ្រូ ត្រូវ ផ្តល់ឱ្យសិស្សនូវវិធានការជ្រើសរើសមួយ ចំនួន ក្នុងកិច្ចការឬកិច្ចការស្រាវ ជ្រាវ ដោយ ជួយឱ្យគេធ្វើតាមចំណូលចិត្ត។ គ្រូ ក៏អាចដាក់កិច្ចការស្រាវជ្រាវ ដែលផ្តល់ កម្រិតច្នៃប្រឌិត និងញាណិច្ឆតា ជំនួស ឱ្យកិច្ចការ ដែលគ្រាន់តែបានរៀបរាប់ ឡើងវិញនូវព្រឹត្តិការណ៍ផ្សេងៗ។

សិស្ស គួរតែទទួលខុសត្រូវចំពោះការសិក្សាផ្ទាល់ខ្លួន

ដោយជ្រើសរើសខ្លឹមសារនិងរចនាបថនៃ ការសិក្សាផ្ទាល់ខ្លួន គេត្រូវលើកទឹក ចិត្តសិស្ស ឱ្យចេះទទួលខុសត្រូវ ចំពោះ ប្រសិទ្ធភាពរបស់វា។ សិស្សត្រូវបានគេលើក ទឹកចិត្ត ឱ្យមានភាពសកម្មជាងភាព អកម្ម ក្នុងឥរិយាបថ ចំពោះការសិក្សា ហើយការ ជួយជ្រោមជ្រែងពីគ្រូ ធ្វើឱ្យសិស្សមិនមាន ទឹកចិត្តសិក្សា ព្រោះគេគិតថា ដើម្បីធ្វើឱ្យ សិស្សមានភាពម្ចាស់ការ។

ស្វ័យវាយតម្លៃ គឺគួរឱ្យចូលចិត្តជាងការវាយតម្លៃពីគ្រូ

ស្វ័យវាយតម្លៃ លើកទឹកចិត្តឱ្យមាន ស្វ័យជឿជាក់ និងស្វ័យដឹកនាំ ដែលទ្រឹស្តីវិទូ

បែបមនុស្សនិយម ឱ្យតម្លៃទៅលើ។ ស្វ័យវាយតម្លៃ គឺជាបំណិនចាំបាច់ សម្រាប់ការងារ និងការសិក្សា។ វាលើកទឹកចិត្តសិស្សឱ្យទទួលខុសត្រូវ ចំពោះកំណែលំអផ្ទាល់ខ្លួន ហើយនិងជាវិធីដើម្បីឧត្តមភាពក្នុងវិស័យណាមួយ។ គេបានពោលអាងថា ការធ្វើតេស្តរបស់គ្រូ លើកទឹកចិត្តដល់ការទន្ទេញចាំមាត់ និងការសិក្សា ដើម្បីពិន្ទុ ជាជាងការសិក្សាពិតប្រាកដ និងការអភិវឌ្ឍបុគ្គល។ ការវាយតម្លៃរបស់គ្រូ ក៏អាចបង្កើតនូវការភ័យខ្លាច និងភាពអាម៉ាស់ ហើយអាចបន្ទាបការឱ្យតម្លៃលើខ្លួនឯងរបស់សិស្ស។ សិស្សនឹងមិនទទួលខុសត្រូវចំពោះការកែលំអផ្ទាល់ខ្លួនគេឡើយ រហូតដល់គេសិក្សា ដើម្បីរិះគន់ដោយស្ថាបនា ពីការសិក្សាផ្ទាល់ខ្លួនគេ។

ជាញឹកញាប់គ្រូបង្រៀនសួរសិស្ស ឱ្យវាយតម្លៃកិច្ចការផ្ទាល់ខ្លួនគេឬការសិក្សាមួយផ្នែករបស់គេ ដោយផ្តល់នូវការវាយតម្លៃពីគ្រូម្នាក់តែប៉ុណ្ណោះ បើសិនជាការវាយតម្លៃពីខ្លួនឯង មិនគួរជាទីពេញចិត្ត។

ការសិក្សា ងាយស្រួល មានអត្ថន័យ និង មានប្រសិទ្ធភាពបំផុត នៅពេលវាកើតឡើង នៅក្នុងស្ថានភាពមួយមិនគំរាមកំហែង

សិស្សគួរតែត្រូវបានជំរុញទឹកចិត្ត តាមចំណង់ ដើម្បីរុករក អភិវឌ្ឍ និងកែលំអ មិនមែនតាមការភ័យខ្លាចការបរាជ័យនោះទេ។ វា មិនគួរមានគោលនយោបាយ"ស្តីបន្ទោស" ចំពោះកំហុសទេ។ សិស្ស គួរត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យបង្ហាញខ្លួនគេចំពោះ ការវាយតម្លៃ ពេលដែលគេបានត្រៀមជាស្រេច ជាជាងនៅ ពេលមុនការសម្រេចចិត្ត និងគេគួរតែទុកពេលឱ្យសិស្សកែលំអការសិក្សារបស់គេ បើសិន ជាគេមិនទាន់ បានឆ្លើយការវាយតម្លៃតាមកម្រិតស្តង់ដារនោះទេ។

ឯកសារយោង

Santrock (John W.), *Psychology*, Brown & Benchmark, 1997.

Santrock (John W.), *Psychology*, Mc Graw Hill, 2005.

Kosslyn (Stephen M.) & Rosenberg (Robin S.), *Psychology,* Pearson, 2004.

Killen (Roy), *Effective Teaching Strategies, Lessons from Research and Practice*, Social Science Press, Australia, 2003.